

سه گانه «ایران، چین و هند» چه نقشی در تحولات نظام بین الملل ایفا می کند؟

قدرت همگرایی تهران با پکن و دهلی نو

سیاست پژوهی

گروه سیاست

دیگر برکسی پوشیده نیست که تحولات نظام بین الملل در حال گذار به مرحله‌ای است که هند و چین، دو بازیگر اساسی در نظم جدید خواهند بود. طبق آمار منتشر شده از سوی مراکز اقتصادی بین المللی از جمله صندوق بین المللی پول در سال ۲۰۲۲، چین با ۱۹٫۹ تریلیون دلار رشد تولید ناخالص داخلی چین در سال‌های اخیر کند شده، اما پیش بینی‌ها نشان می‌دهد که این کشور در سال ۲۰۳۰ از آمریکا پیشی می‌گیرد. هند هم با حدود ۴ تریلیون دلار در جایگاه ششم قرار گرفته است. ارزشیابی‌ها نشان می‌دهد که هند تا سال ۲۰۳۰ جزو ۴ اقتصاد برتر دنیا خواهد بود. در این میان، ایران هم به عنوان یک قدرت منطقه‌ای و با قرار گرفتن در شاهراه ژئوپلیتیکی شمال-جنوب و غرب-شرق، نقش مهم کربدوری در اقتصاد این دو کشور می‌تواند ایفا کند. آنچه کشور است، این است که ایران در روابط با چین و هند، اقتصاد را باید در اولویت قرار دهد و با

وجود منازعه و ۶ دور جنگ بین دو کشور و رقابت ژئوپلیتیکی دو کشور به خصوص در جغرافیای هند-پاسفیک، روابط دو جانبه را با هر کدام از این کشورها دنبال کند.

روابط اقتصادی ایران و هند

وزارت بازرگانی و صنعت هند، در اطلاعاتی تجارت ایران و هند در سال ۲۰۲۲ را ۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار اعلام کرده که این میزان در مقایسه با سال ۲۰۲۱، ۴۸ درصد رشد کرده است. میزان تجارت دو کشور در سال ۲۰۲۱ نزدیک به یک میلیارد و ۶۹۰ میلیون دلار بود. صادرات کالاهای ایرانی به مقصد هند در سال ۲۰۲۲ با رشد ۶۰ درصدی به ۶۵۳ میلیون دلار رسیده است. هند در مدت مشابه سال قبل از آن ۴۰۹ دلار کالا به ایران وارد کرده بود. فرآورده‌های نفتی، مهم‌ترین کالای صادراتی ایران به هند در سال ۲۰۲۱ به ارزش ۴۳ میلیون دلار بوده که با رشد ۴ برابری در سال ۲۰۲۲ به ۱۷۵ میلیون دلار رسیده است. مواد خام تولید رنگ با ۱۵۲ میلیون دلار و میوه با ۱۴۸ میلیون دلار به ترتیب دومین و سومین کالاهای صادراتی ایران به هند در سال ۲۰۲۲ بوده است. بحران اوکراین باعث شده که هند بیش از گذشته به ایران توجه کند و ایران را به عنوان یک کربدور اصلی برای گسترش تجارت با روسیه

ببیند. کربدور شمال-جنوب، خط اتصالی اصلی هند به دریای سیاه و اروپا از یک سو و روسیه از سوی دیگر است. اگرچه هند در قالب «کوآد ۲» با امارات و اسرائیل روابط خود را گسترش داده است، اما در صورت محقق شدن پروژه بندر چابهار، ایران می‌تواند خط اتصالی شمال-جنوب را به خط غرب-شرق متصل کند. در همین زمینه نخستین دور رایزنی‌های سیاسی بین وزارتخانه‌های خارجه ارمنستان، ایران و هند (پنجشنبه) ۳۱ فروردین ماه ۱۴۰۲ در ایروان برگزار شد.

«مناسکاکان صفریان» معاون وزیر خارجه ارمنستان، «سید رسول موسوی» دستیار وزیر و مدیرکل آسیای جنوبی وزارت امور خارجه ایران و «جینتدر پال سینگ» رئیس اداره‌کل منطقه‌ای وزارت خارجه هند، ریاست این هیات‌ها را برعهده داشتند. در این نشست، موضوعات مرتبط با مسیرهای ارتباطی اقتصادی و منطقه‌ای مورد بحث و بررسی قرار گرفت و چشم‌اندازهای تعمیق روابط فرهنگی و همکاری‌های سه‌جانبه در زمینه‌های مختلف ترسیم شد. طرف‌ها توافق کردند که به رایزنی‌ها در قالب سه‌جانبه با هدف گسترش و تعمیق همکاری ادامه دهند. هندی‌ها به صورت جدی به دنبال فعال کردن کربدور

شمال-جنوب هستند. لازم به ذکر است که برای جمعیت حدود یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون نفری هند، خط کربدوری شمال-جنوب حیاتی است.

چالش‌های روابط ایران و هند

یکی از چالش‌های اصلی روابط ایران و هند، متغیر آمریکا و مسأله تحریم است که هند نشان داده می‌تواند از آن عبور کند. نمونه بارز آن را هند در مقاومت علیه تحریم روسیه نشان داده است. البته نوع روابط هم تأثیرگذار است؛ روابط هند-روسیه در اوج بحران اوکراین با تحریم‌های غرب علیه روسیه همراهی نکرده و با ارزی غیر از دلار و ارز ملی با روس‌ها وارد معامله شده است. همچنین اکنون کشورهای اروپایی از طریق هند، نفت روسیه را خریداری می‌کنند. حجم تجارت بین دو کشور هند و روسیه، به ۳۸٫۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۲ رسید و روسیه برای اولین بار به یکی از «پنج شریک تجاری بزرگ هند» تبدیل شد. بنابراین حتی در شرایط بحرانی هم روابط روسیه و هند کماکان ادامه داشته است. ایران هم می‌تواند با ایجاد نقشه واسط، روابط خود را با هند توسعه دهد.

دومین چالش در روابط تجاری ایران و هند، زیرساخت‌های داخل کشور است. کربدور شمال-جنوب

تغییرات جاری در نظام

نیاز به زیرساخت اساسی دارد و باید تأمین این زیرساخت‌ها در اولویت حاکمیت بویژه وزارت راه و شهرسازی قرار گیرد. سومین چالش تأمین امنیت این کربدور به خصوص با توجه به تنش‌های آذربایجان و ارمنستان است؛ پس برای هندی‌ها تأمین امنیت این کربدور نقش حیاتی دارد.

تغییرات جاری در نظام

نیاز به زیرساخت اساسی دارد و باید تأمین این زیرساخت‌ها در اولویت حاکمیت بویژه وزارت راه و شهرسازی قرار گیرد. سومین چالش تأمین امنیت این کربدور به خصوص با توجه به تنش‌های آذربایجان و ارمنستان است؛ پس برای هندی‌ها تأمین امنیت این کربدور نقش حیاتی دارد.

تغییرات جاری در نظام

نیاز به زیرساخت اساسی دارد و باید تأمین این زیرساخت‌ها در اولویت حاکمیت بویژه وزارت راه و شهرسازی قرار گیرد. سومین چالش تأمین امنیت این کربدور به خصوص با توجه به تنش‌های آذربایجان و ارمنستان است؛ پس برای هندی‌ها تأمین امنیت این کربدور نقش حیاتی دارد.

تحریم‌های بانکی و بین المللی چالش دوم در تجارت بین دو کشور است؛ چین نشان داده که در حوزه اقتصاد و با توجه به حجم روابط با ایران، بازیگری به خصوص با توجه به تنش‌های آذربایجان و ارمنستان است؛ پس برای هندی‌ها تأمین امنیت این کربدور نقش حیاتی دارد.

چالش‌های اقتصادی روابط ایران و چین

ساختارهای تجاری متفاوت ایران و چین از جمله بازدارنده‌های بهره‌گیری دیپلماتی اقتصادی از سند مشارکت است. سه گانه تقابلی «سیاست»، «اقتصاد» و «بازیرگان دولتی-غیر دولتی و ۱۰-خارج» مهم‌ترین چالش در روابط اقتصادی ایران و چین است.

بر اساس آمار کمرک چین، میزان کل مبادلات تجارت خارجی این کشور با ایران طی سال ۲۰۲۲ بالغ بر ۱۵٫۷۹ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال ۲۰۲۱ نزدیک به ۱۰۳ درصد افزایش داشته است. بر مبنای آمار طرف چینی، در سال گذشته میلادی صادرات اقلام و کالاهای مختلف از کشورمان به چین بیش از ۶۳٫۵ میلیارد دلار است و این رقم نسبت به سال ۲۰۲۱ حدود ۱۲۲ میلیون دلار کاهش یافته است. در مقابل، میزان واردات کشورمان از چین در سال گذشته میلادی ۹٫۴۴ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال ۲۰۲۱ بیش از ۱٫۱۵ میلیارد دلار افزایش داشته است. همچنین تراز مبادلات تجاری ایران و چین در سال ۲۰۲۲ بیش از ۳ میلیارد دلار به نفع طرف چینی بوده است. چین در حال حاضر سرمایه‌گذاری کلانی را در حوزه‌های گسترش کشتیرانی به دنبال ایجاد بزرگ‌ترین شبکه اتصالی جهان است. کانون این اتصالات، کشورهای آسیای مرکزی و پاکستان است. این طرح می‌تواند شرایط اتصال منطقه‌ای به خصوص آسیای مرکزی را به غرب آسیا و اروپا هموار کند. قرار گرفتن در دامنه این بستر، عایدی زیادی می‌تواند برای ایران داشته باشد.

باید تغییر کند. قدرت یک کشور در گرو قدرت خانواده است؛ اما مشکل اینجاست که امروزه خانواده تشکیل نمی‌شود و میزان ازدواج به کمترین حد خود رسیده است؛ چیزی بیش از سه برابر میانگین جهانی. همچنین ۴۰ درصد کودکان آمریکا تک‌سرپرست هستند، یعنی چیزی بیش از سه برابر میانگین جهانی. همچنین ۴۰ درصد کودکان آمریکا خارج از ازدواج [آقانونی] متولد و نیم میلیون کودک در مراکز خاص نگهداری می‌شوند. عواقبش را در سراسر کشور می‌بینید. کسانی که در باند‌های بزهکاری فعالیت می‌کنند؛ این یک فاجعه اجتماعی و اقتصادی است.»

ملاحظه می‌شود که در گزارش‌های رسانه‌ای ایالات متحده چندان

مسأله حقوق بشر برای دولت‌های غربی و هیأت حاکمه آمریکا به طور خاص، جنبه ابزاری داشته و دارد و از آن به عنوان اهرم فشاری علیه رقیبان استفاده می‌کنند، وگرنه موارد نقض سیستماتیک حقوق بشر توسط دولت آمریکا بسیار گسترده‌تر، عمیق‌تر و متنوع‌تر از این موارد جزئی است و می‌تواند موضوع مطالعات تاریخی، سیاسی و حقوقی سه قرن گذشته باشد

پراخته و آمارهای تکان‌دهنده‌ای از مقایسه وضعیت اجتماعی، فرهنگی و دینی آمریکا ارائه داده است. در این گزارش آمده است: «از سال ۱۹۹۸ تعداد آمریکایی‌هایی که میهن‌دوستی را مهم می‌دانستند از ۳۸ درصد به ۳۹ درصد، دین از ۶۲ درصد به ۵۹ درصد به ۳۰ درصد و مشارکت‌های اجتماعی از ۴۷ درصد به ۲۷ درصد کاهش یافته است.» یکی از تحلیلگران آمریکایی با اشاره به گزارش وال‌استریت ژورنال، فروپاشی جامعه آمریکا را معلول تلاشی شدن خانواده دانست و افزود: «برای چندین دهه ما شاهد نابودی مداوم خانواده در آمریکا بوده‌ایم که این روند

گزارشی از تعارض ارزش‌های اجتماعی با حکمرانی سیاسی در ایالات متحده

انحطاط اخلاقی سیاست امریکایی

گزارش تحلیلی

گروه سیاست

انتشار اخباری مانند افشای دسترسی دولت آمریکا به حریم شخصی کاربران فضای مجازی، چالش‌های اخلاقی هوش مصنوعی و مسأله فروپاشی نظام خانواده در آمریکا سه موضوعی هستند که تقریباً به طور همزمان، باعث برانگیختگی مجدد پرسش‌هایی انتقادی-هرچند تکراری-پیرامون دلایل بروز چنین رخدادهایی در آمریکا شدند. در حقیقت، این سه رویداد اخیر را می‌توان بستر ظهور مجدد بحث از معضلات اجتماعی و چالش‌های اخلاقی و سیاسی در ایالات متحده دانست؛ معضلاتی همچون کاهش حس میهن‌دوستی، کاهش میل به مشارکت اجتماعی، فروپاشی نظام خانواده و تأثیر آن بر نظم اجتماعی، کاهش میزان دینداری و حس خداآواری، مسأله حمل سلاح، افزایش چشمگیر تولد فرزندان نامشروع نسبت به گذشته و... مسأله این است که در ایالات متحده، پس از بروز رخداد‌های

چالش برانگیز اجتماعی و اخلاقی مانند موارد فوق، معمولاً این رسانه‌ها هستند که از طریق سوار شدن روی موج احساسات جمعی، جریان ادراک عمومی نسبت به آن رویداد را مدیریت می‌کنند و با توقف روی سطح اطلاعات از یک سو اجازه نقض از عمق و بنیادهای بیرونی رویداد نمی‌دهند و از سوی دیگر، باعث اختفا و فراموشی صورت مسأله می‌شوند و نه درمان آن؛ در حالی که با رجوع به بنیان‌های نظری و اخلاقی زیست شهروندان آمریکایی و ریشه‌یابی چالش‌های موجود است که به درک دقیق‌تری از علل ظهور و گسترش آنها می‌توان رسید. حتی دامنه این بحث را فراتر هم می‌توان برد و مدعی شد که موضوع تضعیف نظم امریکایی در حوزه روابط بین الملل را نمی‌توان و نباید فارغ از بنیادهای نظری و زیستی جامعه آمریکا مطالعه و تحلیل کرد.

جاسوسی از حریم خصوصی در سرزمین آزادی!

وقتی ایلان ماسک (مالک تویتر) و مدیرعامل تسلا در مصاحبه با فاکس نیوز از اقدام دولت آمریکا در دسترسی و خواندن پیام‌های مستقیم (دایرکت) کاربران در

پلتفرم خود (تویتر) ابراز تعجب کرد، نه نخستین باری بود که دولت آمریکا به طور نظام‌مند از حوزه خصوصی شهروندان جاسوسی می‌کرد و نه احتمالاً آخرین بار خواهد بود! طبق استنادی که ادوارد اسنودن، پیمانکار پیشین آژانس امنیت ملی آمریکا در سال ۲۰۱۳ منتشر کرد، سازمان‌های دولتی و اطلاعاتی ایالات متحده، به طور سیستماتیک و با همکاری سازمان‌های اطلاعاتی و قضایی آمریکا در معرض نقض حریم خصوصی هستند. پس از آن نیز شورای حقوق بشر، دولت آمریکا را به نقض حریم شخصی و تجاوز به حقوق خصوصی و آزادی دینی از طریق نصب دستگاه‌های اسکن و تصویربرداری کامل از بدن مسافران در فرودگاه‌ها متهم کرد. حتی این تجسس‌ها می‌تواند ملاک صدور رأی قضات در دادگاه باشند.

به طور کلی مسأله حقوق بشر برای دولت‌های غربی و هیأت حاکمه آمریکا به طور خاص، جنبه ابزاری داشته و دارد و از آن به عنوان اهرم فشاری علیه رقیبان استفاده می‌کنند، وگرنه موارد نقض سیستماتیک حقوق بشر توسط دولت آمریکا بسیار گسترده‌تر، عمیق‌تر و متنوع‌تر از این موارد جزئی است و می‌تواند